

ชื่อไทย

ประคำดีควาย มะคำดีควาย มุแมงสัง จักรนารายณ์

ชื่อจีน

จินเจียเหมมาเยี่ย (ขนไก่ทองคำ) เขียดอเอี้ยะ งูปุยไฉ่

ชื่อพฤกษศาสตร์

Gynura sarmentosa DC., *Gynura divaricata* DC.,
Gynura auriculata Cass., *Gynura procumbens* Merr.

ชื่อวงศ์

Compositae (Asteraceae)

ไม้ล้มลุก ขอบขึ้นในหุบเขา สูง 50 - 80 ซม. แตกกิ่งก้านสร้าง ลำต้นสีเขียว และมีขนสีขาวขึ้นทั่วไป ต้นอ่อนหักง่าย มีน้ำในลำต้นมาก ใบขึ้นสลับรูปยาวรี ยาวประมาณ 5 - 7.5 ซม. ปลายแหลม ขอบใบเป็นหยักรูปคลื่น ไม่เป็นระเบียบ ดอกมีก้านยาวออกในหน้าหนาว ก้านดอกมักขึ้นตรงโคนใบ ดอกเป็นช่อกลมสีเขียว แต่กระเปราะดอกสีเหลือง ปลายดอกมีปุยสีขาว มีด้วยกัน 2 ชนิด คือ ชนิดใบนมเหมือนกำมะหยี่ ใบเป็นสีเขียวอ่อน เส้นใบด้านบนเล็กเช่นเดียวกับกลางใบ แต่ด้านหลังใบกลับนูนขึ้น กิ่งก้านเปราะหักง่าย ส่วนอีกชนิดหนึ่งใบมีลักษณะค่อนข้างแหลมสีเขียว

สารเคมี : สารสกัด *n*-hexane พบสาร beta-amyrin, lupeol, stigmast-4,22-diene-3-one, stigmasterol ส่วนสารสกัด Ethyl acetate พบสาร stigmast-5,22-diene-3-O-beta-D-glucopyranoside

สรรพคุณ : สรรพคุณทางจีนพบว่า มีรสจืด เย็นมาก ไม่มีพิษ แก้อ่อนใน ประสะเลือดให้เย็น ดับพิษไข้ภายนอก แก้อักเสบ แก้ววม ฤทธิ์เข้าถึงปอดและม้าม ส่วนสรรพคุณไทย ใช้แก้ปวดฝี แก้ฟกบวม แก้พิษอักเสบทุกชนิด แก้ปวดหัว ละมะลอก แก้พิษตะขาบ แมลงป่อง และสัตว์ที่มีพิษขบกัดหรือต่อย เป็นยาอุดถอนพิษได้ดี

วิธีใช้ : นำใบมาล้างให้สะอาด ขยี้ทาขโลมให้ทั่วบริเวณที่คัน

แปะตาบงเป็นสมุนไพรที่อยากแนะนำให้ปลูกประจำไว้ที่บ้าน โดยปลูกเป็นไม้ประดับ หรือจะปลูกไว้ริมทางเดินก็สวยงาม การปลูกเพียงนำกิ่งมาปักชำ ประมาณ 10 วัน ก็ขึ้นตัว แล้วจึงแยกปลูก สมุนไพรตัวนี้ปลูกได้ทั้งในร่มและกลางแจ้ง

Note: *Gynura sarmentosa* DC. (*Prodr. (DC.)* 6: 298. 1838 [early Jan 1838])
Gynura divaricata DC. (*Prodr. (DC.)* 6: 301. 1838 [early Jan 1838])
Gynura auriculata Cass. (*Opusc. Phyt.* iii. 100.)
Gynura procumbens Merr. (*Enum. Philipp. Fl. Pl.* iii. 618 (1923).)